

Життя серед рабів

Ця дивна країна, це місто, де люди, схоже зовсім не помічають вашої присутності, якщо ви нічим не виділяєтеся. Лалла навчилася беззвучно ковзати вздовж стін і спускатися сходами, немов тінь. Вона знає всі місця, звідки можна спостерігати за всім, та залишитись непоміченою: таємні схованки за деревами, на великих стоянках серед автівок, у дверних прорізах, на забутих пустирях. Навіть посеред прямих проспектів, де безперервно течуть потоки людей і машин, Лалла знає, що здатна зникнути з виду, розчинитися, стати невидимою. Раніше її тіло ще носило на собі сліди палючого сонця пустелі, а її довге, чорне й кучеряве волосся, мов у короні з сонячних іскор, вабило погляди. Люди дивилися на неї із захопленням і здивуванням, ніби на істоту з іншої планети. Але час минув, і Лалла змінилася. Вона коротко підстригла своє волосся, і тепер воно стало тьмяним і майже сірим. У темряві провулків, у сирому холоді квартири Аамми, її шкіра також втратила свій блиск, стала блідою і сіркою. А ще й те коричневе пальто, яке вона знайшла в крамниці єврейського секонд-хенду біля Кафедрального собору. Воно спадає майже до самих кісточок, із занадто довгими рукавами та спущеними плечима, а головне — зроблене з чогось, що нагадує старий вовняний килим, витертий і зношений роками, кольору облупленої стіни, кольору старого паперу. Коли Лалла вдягає це пальто, вона відчуває, як ніби й справді стає частиною цього навколишнього пейзажу, розчиняючись у ньому, стаючи невидимою.

У кварталах, переповнених людьми, Лалла особливо пильно вдивляється в тих, хто бідний і забутий. Вона бачить дуже блідих жінок, попри палюче сонце, усіх у лахмітті, вони тримають за руку маленьких дітей. Вона бачить старих чоловіків з довгими латками на пальтах, п'яниць з каламутними очима, безхатьків, голодних чужинців, які несуть із собою картонні валізи та порожні сумки. Вона бачить дітей, що самотньо блукають вулицями, з брудними обличчями та скуйовдженим волоссям, у зношеному одязі, що безформно висить на їхніх худорлявих тілах. Вони йдуть швидко, ніби квапляться до якоїсь невидимої цілі, а їхні погляди метушливі й тривожні, як у загублених собак. Зі своєї схованки — за зупиненими машинами або в тіні під'їзду — Лалла спостерігає за цими людьми, які здаються загубленими, ніби блукають у напівсні. Її темні очі дивно мерехтять, коли вона дивиться на них, і в ці моменти, здається, частинка великого світла пустелі торкається їх, але вони ледве відчувають цей дотик, не здогадуючись, звідки він. Можливо, вони відчувають ледь помітний холодок, але невдовзі квапливо йдуть далі, зникаючи в безликій масі натовпу.

Іноді Лалла відправляється в далекі мандрівки, так довго блукає вулицями, що в ногах виникає нестерпний біль, і тоді вона сідає на тротуарі, щоб хоч на мить відпочити. Вона прямує на схід, уздовж широкого проспекту, обрамленого деревами, де невпинно мчать автомобілі та вантажівки, а потім переходить через пагорби, занурюючись у глибини долин. Це райони, багаті пустирями, де висотні будівлі, мов скелі, білосніжні, з тисячами однакових вікон; трохи далі розкидані вілли, приховані серед лаврів та апельсинових дерев, з лютою собакою, що несамовито бігає вздовж огорожі та голосно гавкає. І звичайно ж, безпритульні коти — худі й скуйовджені, які мешкають на верхівках стін і під автомобілями.

Лалла, як і раніше, блукає наосліп дорогами. Вона перетинає віддалені райони, де канали, повні москітів, кружляють у застиглому повітрі, заходить на кладовище, велике, як ціле місто, з рядами сірих каменів та іржавих хрестів. Вона підіймається все вище на пагорби, так далеко, що море ледь проглядається, мов брудна синя пляма між кубічними будівлями. Над містом ширяє дивний серпанок — велика, сіра рожево-жовта хмара, у якій поступово згасає світло. Сонце вже хилиться на захід, і Лалла відчуває, як втома просочується в її тіло, як сон огортає її. Вона вдивляється в далечінь, у сяючі вогні міста, чує гул його двигунів, звук поїздів, які гримлять, зникаючи в чорних пашах тунелів. Їй не страшно, хоча всередині щось тривожно крутиться, мов запаморочення, як невидимий вітер. Можливо, це шергі — вітер пустелі, який долетів аж сюди, перетнувши безкрайне море, здолавши гори, міста, дороги, і ось він тут? Важко сказати напевно. Навколо так багато сил, стільки шуму, руху — і, можливо, цей вітер загубився в лабіринті вулиць, на сходах, на просторах еспланад.

Лалла любить бувати поблизу вокзалу. Це місце здається їй великим недобудованим містом, наче гігантська брама, через яку безупинно приходять і йдуть люди. Часто вона ловить себе на думці, що хотіла б виїхати, сісти на потяг, який мчить на північ, у світ невідомих назв, що водночас ваблять і лякають: Ірун, Бордо, Амстердам, Ліон, Діжон, Париж, Кале. Коли в кишені з'являється трохи грошей, Лалла йде до вокзалу, купує собі колу в закусочній та квиток на платформу. Вона входить до величезного залу відправлень і неквапливо блукає між платформами, розглядаючи поїзди, що щойно прибули або ось-ось готуються вирушити. Іноді вона навіть підіймається до вагона і на мить сідає на м'яке зелене сидіння з тканини, схожого на «кратову шкіру», так вона відчуває себе частиною цього руху. Один за одним пасажери входять до купе, сідають на свої місця, запитуючи: «Тут вільно?» — і Лалла, ледь кивнувши, відповідає мовчазною згодою. Але невдовзі голос з гучномовця сповіщає про від'їзд поїзда і Лалла вибігає з вагона, стрімко стрибаючи на платформу, залишаючи свої мрії позаду.

Вокзал — це одне з тих місць, де можна спокійно спостерігати за життям, залишаючись непоміченим, бо тут панує такий хаос і метушня, що ніхто не звертає на інших уваги. Тут на станції зустрічаються найрізноманітніші люди: безтурботні хулігани, жорстокі особи з обличчями, спотвореними гнівом, що кричать на весь голос. Поруч із ними — безмежно сумні та неймовірно бідні, загублені старі, які з

тривогою шукають перон, звідки має рушити їхній поїзд, тут і жінки, виснажені клопотами, з купою дітей, які ледве плентаються тягнучи свій важкий вантаж вздовж надто високих вагонів. Тут всі, кого привели сюди злидні: темношкірі мандрівники, щойно зійшовши з човнів, прямують до холодних країв, вони одягнені в барвисті футболки, з одною лише пляжною сумкою, в якій вмістився весь їхній багаж; похмурі північноафриканці в старих куртках, з гірськими капелюхами або вушанками на головах; турки, іспанці, греки, усі вони виглядають стурбованими й змореними, блукають по станції на пронизливому вітрі, розгублено зіштовхуючись одне з одним серед натовпу байдужих мандрівників і насмішкуватих солдатів.